

Registr digitalizace

www.registrdigitalizace.cz

FI MU - PV070 Digitální knihovny

Závěrečná esej

Tomáš Zubčák, 172943

FI N-IN, 1.ročník

13.12.2010

Názov projektu/programu, jeho nositeľ, URL

Registr digitalizace; Národní knihovna ČR, Knihovna Akademie věd, firma Incad;
<http://www.registrdigitalizace.cz/>

Stručná charakteristika projektu

Registr digitalizace (RD) je špecializovaný nástroj, ktorý eviduje digitalizované dokumenty a tiež jednotlivé fázy procesu digitalizácie.

Doba riešenia, aktuálny stav

Register je vytváraný v rámci projektu z grantu MK ČR, ktorý pokrýva obdobie rokov 2008 až 2011.

Spolupráca s firmou INACAD priniesla hlavne technologickú bázu, ktorá je založená na komerčných riešeniach. Systém založený na aplikačnom frameworku RIII a dáta sú ukladané do relačnej databáze Oracle. V súčasnosti sa však pripravuje nová verzia RD, ktorá bude postavená výhradne na Open-source technológiách, a ktorá bude použitá aj pri príprave plánovaného stredoeurópskeho registra.

Ciele projektu

Hlavným zámerom projektu bolo vytvorenie centrálneho národného registra zdigitalizovaných dokumentov, ktorý by tiež slúžil k:

- riadeniu priebehu práce (workflow) jednotlivých inštitúcií,
- zabráneniu duplicite spracovania,
- zobrazovaniu informácií o priebehu a stave digitalizácie a to nielen zainteresovaným inštitúciám, ale aj širokej verejnosti.

Veľký dôraz sa tiež kladie na robustnosť a ľahkú rozšíriteľnosť takéhoto systému.

Primárne je určený knižniciam a ostatným inštitúciám na území Českej republiky, ktoré sa chystajú digitalizovať zbierku svojich dokumentov a chcú sa uistiť, že ich ľudské a

finančné kapacity nebudú míňané zbytočne.

Postupne sa však objavila aj potreba čoraz väčšej automatizácie procesu zberania informácií, a preto sa aj do budúcnosti neustále plánuje rozšírenie možností a funkcií, ktoré budú stroje vykonávať automaticky a človek bude iba kontrolovať správnosť ich výsledku a zvoleného postupu.

Popis projektu a jeho výsledkov

V súčasnosti projekt obsahuje viac ako 25 000 úspešne zdigitalizovaných dokumentov, približne 2 000 je aktuálne spracovávaných a ďalších skoro 11 000 je už vybratých na budúcu digitalizáciu.

Tieto diela spolu obsahujú státisíce až milióny strán a dajú sa rozdeliť podľa typu na:

- monografie – 23 980 kusov,
- periodiká – 14 246 kusov,
- mapy – 442 kusov,
- rukopisy - 256 kusov,
- hudobniny – 44 kusov,
- grafiky – 44 kusov.

Za hlavné zdroje väčšiny titulov z RD sa dajú pokladať knižnice:

- Kramerius Národní knihovna ČR – 23 022 kusov,
- Digitální knihovna AV ČR – 7 752 kusov,
- Kramerius Městská knihovna Praha – 2 275 kusov,
- Digitální knihovna NTK – 2 157 kusov, atď.

Knižnice, ktoré sú zapojené do projektu digitalizácie, majú možnosť sledovať jednotlivé aktivity, ktoré sa pripravujú alebo sú aktuálne vykonávané v spolupracujúcich organizáciách.

Tento rok získal RD cenu konferencie INFORUM 2010 a táto skutočnosť tiež napomohla zvýšeniu ohlasu a záujmu o projekt v celoeurópskom meradle. To, okrem iného, znamená, že unikátnosť a dôležitosť tejto iniciatívy dovoľuje vývojovému tímu pripraviť

konceptiu nového portálu Digitizationregistry.eu , ktorý by sledoval proces digitalizácie v štátoch strednej Európy.

Ako už bolo spomínané, RD je špecializovaný nástroj, ktorý eviduje digitalizované dokumenty a tiež jednotlivé fázy procesu digitalizácie. Je zložený z dvoch subsystémov:

- prvý je dostupný iba inštitúciám, ktoré sa na samotnom spracovávaní dokumentov podieľajú a umožňuje im zdieľať a detailne sledovať ich vzájomnú spoluprácu na digitalizácii (plánovanie, ktoré knihy budú najbližšie spracované, v akom štádiu spracovania sa nachádzajú vybrané tituly a kto ich bude spracovávať, atď), výkonnosť jednotlivých tímov (a jednotlivcov) a iné privátne informácie;
- druhý umožňuje širokej verejnosti sledovať konkrétne výsledky tejto iniciatívy pomocou webovej aplikácie, ktorá je napojená aj na ďalšie súvisiace projekty a systémy, ktoré používa Národní knihovna ČR, ako napríklad Kramerius, Aleph, Sirius. Návštevník má vďaka tomu možnosť zistiť kompletne informácie o už dokončených dokumentoch (vlastníkovi dokumentu, linku na digitálny dokument, uložení originálneho dokumentu, atď.) a tiež o tých, ktoré sú aktuálne spracovávané alebo sú v poradi.

Zámerom teda rozhodne nie je iba vytvoriť organizovanú štruktúru inštitúcií, ktoré sa na digitalizácii podieľajú, ale aj sprístupniť takto získané dáta ľuďom, ktorí o ne majú záujem. Preto je v systéme možné pokročilé vyhľadávanie. Návštevníci tohoto webu tak môžu prehľadávať databázu podľa názvu inštitúcie, typu dokumentu, vlastníka a tiež pomocou fulltextového výrazu. Tieto možnosti sa týkajú viacerých úrovní a je teda možné tieto filtre navzájom kombinovať, napr. si najskôr môžeme zobraziť danú inštitúciu a potom v nej konkrétny typ dokumentu a podobne. V rozšírenom menu vyhľadávania nájdeme aj špecifickejšie polia, ktoré danú publikáciu identifikujú oveľa konkrétnejšie; za všetky spomeniem snáď aspoň názov publikácie, meno autora, čiarový kód a signatúru.

Za veľmi užitočnú považujem možnosť vyhľadávania na časovej osi, ktorá je zobrazená priamo na úvodnej stránke a tiež v každom vyhľadávaní, ktoré zobrazí väčší počet výsledkov. Je preto veľmi jednoduché a intuitívne zorientovať sa v danom časovom kontexte a vybrať si

iba ten časový horizont, ktorý nás zaujíma. Najmenšia časová jednotka je dekáda. Po jej vybratí sa už zobrazí zoznam dostupných dokumentov spolu s indikátorom stupňa digitalizácie, v ktorom sa daná publikácia nachádza. Ak má jej indikátor zelenú farbu, publikácia je kompletne zdigitalizovaná a po kliknutí na jej názov sa zobrazia nielen jej detaily, ale zväčša aj odkaz, ktorý smeruje na jej digitálnu podobu. Taktiež sa dá priamo z tohoto okna preskočiť na predchádzajúcu alebo nasledujúcu publikáciu, ktorá sa nachádzala v počítačnom výpise relevantných publikácií.

Vlastné zhodnotenie projektu a jeho prínosu

Samotný projekt ma oslovil najmä snahou autorov sprístupňovať získané dáta aj širokej verejnosti a nie iba subjektom z akademickej sféry. Za kľúčovú teda považujem možnosť použitia webového rozhrania aplikácie, vďaka ktorej je možné získať najaktuálnejšie dáta a pristupovať k nim z pohodlia domova. Určite je však zaujímavé aj to, že inštitúcie dokážu takto úzko spolupracovať a nesnažia sa konkurovať si navzájom, pretože to by bolo určite iba kontraproduktívne.

Z hľadiska používateľskej prívetivosti je webové rozhranie informačného systému na slušnej úrovni. Možno by pomohlo trochu doladiť vzhľad niektorých komponentov, avšak súčasný stav je aj tak dostatočne prehľadný. Určite by však bolo vhodné trochu preusporiadať rozloženie niektorých prvkov na stránke, pretože ich umiestnenie vyzerá náhodne. Napríklad tlačidlo "použiť" a informačné údaje o vybratom časovom horizonte, ktoré sú naň naviazané, by sa dali umiestniť a zobraziť aj lepšie (a nie úplný okraj stránky a ešte aj s miniatúrnymi rozmermi).

Celkovo sa však dá povedať, že systém napĺňa vopred stanovené ciele a plány do budúcnosti vyzerajú perspektívne.

Zoznam literatúry

[1] Oficiálne stránky projektu: <<http://www.registrdigitalizace.cz/>>

[2] ŠVÁSTOVÁ, Pavla. Registr digitalizace. Duha [online]. 25.10.2010 [cit. 09.12.2010]. Dostupný z WWW: <<http://duha.mzk.cz/clanky/registr-digitalizace>>. ISSN 1804-4255.

[3] Ikaros, redakce. Registr digitalizace CZ (Martin Lhoták). Ikaros [online]. 2010, roč.

14, č. 5/2 [cit. 09.12.2010]. Dostupný na World Wide Web:

<<http://www.ikaros.cz/node/6187>>. URN-NBN:cz-ik6187. ISSN 1212-5075.

[4] Prezentace přednesená na konferenci Digitale Quellensammlungen: Erstellung - Archivierung - Präsentation - Nutzungen, Bratislava 8. 7. 2009: <<http://kramerius-info.nkp.cz/digitalizace-v-nk/system-kramerius-a-registr-digitalizace-cz-prezentace-prednesena-na-konferenci-digitale-quellensammlungen-erstellung-archivierung-prasentation-nutzungen-bratislava-8-7-2009/view>>

[5] Tlačová správa NK ČR: <http://www.nkp.cz/files/registr_digitalizace_cena.pdf>

Metadata v DC:

```
<link rel="schema.DC" href="http://purl.org/dc/elements/1.1/" />
```

```
<meta name="DC.Title" content="Registr digitalizace" />
```

```
<meta name="DC.Creator" content="Tomáš Zubčák" />
```

```
<meta name="DC.Creator.address" content="tzubcak@gmail.com" />
```

```
<meta name="DC.Subject" content="Registr digitalizace" />
```

```
<meta name="DC.Subject" content="Digitální knihovny" />
```

```
<meta name="DC.Date.created" scheme="W3C-DTF" content="2010-12-13" />
```

```
<meta name="DC.Type" scheme="DCMIType" content="Text" />
```

```
<meta name="DC.Format" scheme="IMT" content="application/pdf" />
```

```
<meta name="DC.Format.medium" content="computerFile" />
```

```
<meta name="DC.Source" scheme="URL" content="http://www.registrdigitalizace.cz" />
```

```
<meta name="DC.Language" scheme="RFC3066" content="sk" />
```